

Research Paper

Religiosity Predicts Marital Satisfaction (Case study: Female Students of Payame Noor Gonbad Kavous University)

Gholamreza Khoshfar¹, Fatemeh Bay², Alireza Ghorbani^{3*}

1-Associate Professor, Department of Humanities and social sciences, Faculty of Social and political sciences, University Of Golestan, Gorgan, Iran.

2-Assistant Professor, Department Of Psychology, Faculty of Humanities and physical Education, Gonbad Kavous University, Gonbad Kavous, Iran

3-Assistant Professor, Department Of Humanites, Faculty of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran

Received: 2023/05/02

Revised: 2024/04/04

Accepted: 2024/04/14

Use your device to scan and read the
article online

DOI:

[10.30495/jzvj.2024.31846.4003](https://doi.org/10.30495/jzvj.2024.31846.4003)

Keywords:

religiosity, marital satisfaction,
female students

Abstract

Introduction: This article was done with the aim of modeling the structural equations of religiosity and marital satisfaction.

Methods: The statistical population included 400 married female students who were studying, 200 of whom were selected using Cochran's sample size estimation formula and by simple random sampling. The research method is descriptive and correlational. The research tool was religiosity questionnaires (Golzari, 1379) and Enrich marital satisfaction questionnaires (Olson and others, 1989). For data analysis, structural equation test was used using LISREL software.

Findings: In the modeling of structural equations, marital satisfaction has a positive and significant relationship with religiosity, except for the three components of marriage, financial management, and leisure activities, which were defined due to the low significance value of the standard limit, () a significant relationship was observed. did not look The presented model has a good fit of the real world data, that is, in the whole structural equation model, the effect of the religiosity variable on the life satisfaction components of Payam Noor Gonbadkavous students has been confirmed and has a significant fit.

Conclusion: The results show that in addition to fulfilling one's duties, which is more of an individual dimension of religion, the involvement of religion in decisions and choices, which is more of a social dimension, affects life satisfaction and makes it predictable.

Citation: Khoshfar Gh, Bay F, Ghorbani, A.R. Religiosity Predicts Marital Satisfaction (Case study: female students of Payame Noor Gonbad Kavous University) Quarterly Journal Women and Society. Quarterly Journal of Women and Society. 2024; 15 (58): 125-144.

*Corresponding author: Alireza Ghorbani

Address: Assistant Professor, Department of Huminites, Faculty of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran

Tell: 09111790574

Email: a.ghorbani@pnu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Marriage is a fundamental social unit and represents a general view of social structures and organizations in any culture. A man and a woman who marry must be able to adapt themselves to half a century of social developments and mutual growth and changes (1). If the couple's feeling towards their joint life is favorable, they will be in welfare, security and health and it will increase their abilities (2). While this relationship can be the most intimate and comfortable relationship possible, it can cause the most severe damage to the members. If the marriage is unsuccessful, it can lead to the cessation of personal growth and wandering. Failure in this relationship can lead to injuries that require a lot of time to heal (3). Today, it seems that the structure of marriage is in danger of high divorce rates and the disintegration of traditional marriages (4).

Methods

The method is a survey type with a cross-sectional and correlational research design. In cross-sectional survey research, in order to describe the society from which the sample was selected, information is collected from the sample at a certain point in time. In this research, standard religiosity and marital satisfaction questionnaires were used. The statistical population of this research includes all married female students studying at the undergraduate level of Payam Noor University, Gonbadkavos Center (400 people). The statistical sample size of this research through Cochran's stratified formula $P(1-P)/N =$ the sample size formula in correlational studies where $\alpha=0.05$, $d=0.07$ and $p=0.5$) based on behavior It was considered high risk (5). Considering some features such as population homogeneity and sampling error (6), the sample size (200 people) was obtained. A simple random sampling method is used for sampling. Data collection tools: The questionnaire of this research includes demographic information, religiosity questionnaire and marital satisfaction.

Temple Test: This test was prepared by Golzari (7) to measure the practice of religious beliefs and has 25 items. The test materials are in the three areas of doing what is recommended, doing what is obligatory and avoiding taboos, considering religion in decisions and life choices, and the social aspects of religion. This test was performed on 894 students and 52 young prisoners (25 girls and 25 boys), totaling 947 people. The reliability of this test was obtained by retesting and halving, respectively 0.76 and 0.91. Also, Cronbach's alpha coefficient of this test is 0.94. The validity of this test, depending on the criterion, has been obtained by comparing religious and non-religious people with a reliability coefficient of 0.84 and 0.78 (Golzari, 7; quoted by 8).

Enrich Marital Satisfaction Questionnaire: Olson and others (9) have used this questionnaire to check marital satisfaction and believe that this scale is related to the changes that occur during a person's life and is also sensitive to the changes that occur in A family is born. This questionnaire has 47 questions that are graded on a 5-point scale from completely agree to completely disagree. Suleimian (10) reported the validity of this questionnaire to be 93% on a sample of 110 people. In order to validate this questionnaire, in the research of Soleimian and Mohammadi (11) using Cronbach's alpha method, 81% was obtained on a sample of 50 people. In this study, Cronbach's alpha was 66%. Also, questions 1-2-3-5-7-9-10-17-25-26-27-28-29-33-34-36-43-44 are scored in reverse.

Findings

The average of the components (obligation and religious activities) is higher than the average (score 3). These results show that these components have the greatest impact on religiosity, and among them, the component of religious activities has the highest average (3.48). On the other hand, the average indicators (following recommendations and making decisions and choosing people) are average (score 2.5). These results indicate that these components were less influenced by the

effects of religiosity. It can be concluded that the model has a good fit of the real-world data, that is, in the whole of the structural equation model, the effect of the religiosity variable on the life satisfaction components of Payam Noor Gonbad-e- kavus students has been confirmed and has a significant fit. The degree of direct influence of religiousness variable based on the output of the software is presented as follows. The variable of social health has a direct and positive relationship with all the components of marital satisfaction. In other words, the coefficient value is higher than 1.96. The religiosity variable has a positive and significant relationship with all the

components of marital satisfaction, except for the three components of marital satisfaction, financial management, and leisure activities, which are defined as having a significant value below the standard limit (below 1.96). Not seen.

Discussion

The results showed that the effectiveness of Contextual fairness- centered approach on increasing "marital quality" and reducing "marital conflicts" was significantly different from the control group at the level ($p < 0.001$) and the effectiveness of treatment was stable over time.

Conclusion

Modeling structural equations of marital satisfaction variable: Most of the variables showed a high correlation with their respective constructs. Only the variable of social acceptance, doing what is recommended, making a decision and choosing has a lower correlation compared to other variables. The social participation variable has a factor load of 0.81, which shows that 65.61% of the estimated common variance. In this variable, it is determined by the social health factor. Also, the variable acting on obligations has a factor load of 0.74, which shows 54.76% of the estimated common variance.

Structural equation modeling of marital satisfaction variable (with religiosity variable): In the overall structural equation

model, the effect of social health and religiosity variables on life satisfaction components of Payam Noor Gonbad-e-Kavuos students has been confirmed and has a significant fit. The amount of direct effect of each of the dimensions of the two variables of social health and religiosity based on the output of the software is presented as follows: the variable of social health has a direct and positive relationship with all the components of marital satisfaction. In other words, the coefficient value is higher than 1.96. The variable of religiosity has a positive and significant relationship with all the components of marital satisfaction, except for the three components of marital satisfaction, financial management and leisure activities, which are defined due to the significance value being lower than the standard limit (below 1.96). No significant relationship was observed.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All participants in the study participated in the study by filling out a consent form, and the researchers assured them that the results of the research were confidential.

Funding

All financial resources and costs for research and publication of the article have been paid by the authors and no financial support has been received.

Authors' contributions

Gholamreza Khoshfar, Fatemeh Bay and Alireza Ghorbani have equal shares in writing the article.

Conflicts of interest

The authors declare no conflict of interest

مقاله پژوهشی

مدل‌یابی معادلات ساختاری دین‌داری و رضایت‌زنانشویی
(مورد مطالعه: دانشجویان زن دانشگاه پیام نور گنبد کاووس)غلامرضا خوش فر^۱، فاطمه بای^۲، علیرضا قربانی^{۳*}

۱. دانشیار گروه علوم اجتماعی و سیاسی، دانشکده علوم اجتماعی و سیاسی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران

۲. استادیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و تربیت بدنی، دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران

۳. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

هدف: این مقاله با هدف مدل‌یابی معادلات ساختاری دین‌داری و رضایت‌زنانشویی انجام یافته.**روش:** روش تحقیق توصیفی و همبستگی، جامعه آماری شامل ۴۰۰ دانشجوی متاهل زن مشغول به تحصیل بود که ۲۰۰ نفر با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه کوکران و به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. و ابزار پژوهش پرسشنامه‌های دین‌داری (گلزاری، ۱۳۷۹) و رضایت‌زنانشویی انریج (اولسون و دیگران، ۱۹۸۹) انجام گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون معادلات ساختاری، با استفاده از نرم افزار LISREL استفاده شده است.**یافته‌ها:** در مدل‌یابی معادلات ساختاری رضایت‌زنانشویی با دین‌داری ارتباط مثبت و معناداری داشت به غیر از سه مولفه زنانشویی، مدیریت مالی و فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت که با توجه به پایین بودن مقدار معناداری از حد استاندارد تعریف شده بود، رابطه معناداری مشاهده نگردید. مدل ارائه شده پرازش خوبی از داده‌های دنیای واقعی داشته است، یعنی این در کلیت مدل معادله ساختاری، تأثیر متغیر دین‌داری در مؤلفه‌های رضایت‌زندگی دانشجویان پیام نور گنبد کاووس تأیید شده و برازش معنی‌دار دارد.**نتیجه:** نتایج بیانگر این موضوع است که علاوه بر انجام واجبات که بیشتر بُعد فردی دین است، دخالت دادن دین در تصمیم‌گیری‌ها و انتخاب‌ها که بیشتر بُعد اجتماعی است، رضایت از زندگی را تحت تأثیر قرار داده و آن را قابل پیش‌بینی می‌نماید.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۲

تاریخ داوری: ۱۴۰۳/۰۱/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۱/۲۶

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

[10.30495/jzv.2024.31846.4003](https://doi.org/10.30495/jzv.2024.31846.4003)

واژه‌های کلیدی:

دین‌داری، رضایت‌زنانشویی، دانشجویان زن

* نویسنده مسئول: علیرضا قربانی

نشانی: استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تلفن: ۰۹۱۱۱۷۹۰۵۷۴

پست الکترونیکی: a.ghorbani@pnu.ac.ir

مقدمه

ازدواج یک واحد بنیادین اجتماعی است و نشان‌دهنده نمایی کلی از ساختارها و سازمان‌های اجتماعی در هر فرهنگی است. زن و مردی که با هم ازدواج می‌کنند باید بتوانند خود را با نیم قرن تحولات اجتماعی و رشد و تغییرات متقابل یکدیگر تطبیق دهند (۱). در صورتی که احساس زوج‌ها نسبت به زندگی مشترک مطلوب باشد آن‌ها در رفاه، امنیت و سلامت خواهند بود و توانایی‌هایشان را افزایش می‌دهد (۲). رضایت‌ناشویی اغلب به عنوان نگرش یک فرد نسبت به رابطه زناشویی خود تعریف می‌شود (۱۲). این رابطه در عین حال که می‌تواند صمیمانه‌ترین و راحت‌ترین رابطه ممکن باشد، می‌تواند شدیدترین صدمات ممکن را به اعضا وارد کند. در صورتی که ازدواج ناموفق باشد می‌تواند به توقف رشد شخصی و سرگردانی منجر گردد. شکست در این رابطه می‌تواند به صدمه‌ها و جراحتهایی منجر گردد که التیام آن‌ها به وقت زیادی نیاز دارد (۳). امروزه به نظر می‌رسد که ساختار ازدواج در خطر نرخ بالای طلاق و متلاشی شدن ازدواج سنتی است (۴). طلاق خواه به عنوان یکی از علل یا معلول ناهنجاری‌های اجتماعی بررسی گردد به نوبه خود معلول تعامل‌های نامناسب بین زوجین است. محققان نشان دادند که تأثیرات منفی تعارض در تعامل‌های زوجین، با خشونت و درگیری مرتبط است (۱۳). این ارتباط‌های مخرب یا تعامل‌های منفی بین زوج‌ها منجر به کاهش رضایت از رابطه و افزایش احتمال طلاق می‌شوند در گزارش‌های رسمی سازمان ثبت احوال نشان می‌دهد که نسبت ازدواج به طلاق در ۶ ماهه نخست سال ۳۹۴/۹۴ بوده این در حالی است که در همین دوره زمانی در استان گلستان آمار طلاق ۳/۶ است و در سال ۹۵ میزان طلاق ۱۰ درصد افزایش داشته است و شهرستان گنبد دارای رتبه سوم استان در طلاق می‌باشد و از هر ۴ ازدواج یک طلاق صورت گرفته است (۱۴) و ماهانه ۲۰۰ پرونده در حوزه خانواده ثبت می‌گردد (۱۵). گزارش‌ها نشان می‌دهد که ازدواج‌های ایرانی حتی در شهرهای کوچک در موضعی ضعیف و بی ثبات قرار دارند.

پژوهش‌ها نشان دادند همبستگی مثبتی بین جهت‌گیری مذهبی و رضایت زناشویی وجود دارد؛ و این که دین‌داری می‌تواند رضایت‌ناشویی را پیش‌بینی کند (۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰).

به طور سنتی، مذهبی بودن به عنوان یک مانع طلاق در نظر گرفته شده است (۳۱). همه مذاهب پیروان خود را در مورد ازدواج و طلاق راهنمایی می‌کنند و هیچ مذهبی طلاق را ترغیب نمی‌کند. دین به عنوان نظام اعتقادی سازمان یافته همراه با مجموعه‌ای از آیین‌ها و اعمال تعریف شده است که تعیین‌کننده شیوه پاسخ‌دهی افراد به تجارب زندگی است (۳۲). هم‌چنین دین‌داری به عنوان جستجوی شخصی یا گروهی تقدس که در یک بافت مقدس سنتی ظاهر می‌شود، در نظر گرفته شده است (۳۳) که چنین تعریفی تفاوت مفهومی بین دو سازه معنویت و دین‌داری را روشن می‌کند، چرا که معنویت تجربه کاملاً شخصی مقدس است، در حالی که دین بیشتر شامل کیفیاتی است که به بافت دینی سنتی فرد اشاره می‌کند (۳۴). اعتقاد بر این است که هر

دو سازه، یعنی دین‌داری و معنویت جزء عوامل اجتماعی و روانشناختی مهم در زندگی انسان‌ها هستند (۳۵).

پژوهش‌گران بر این باورند که ارزش‌های دینی، دارای قدرت پیش‌بینی و به عنوان یک عامل اصلی و کلیدی در افزایش تعهد زناشویی هستند (۳۶).

پژوهش‌های متعددی موید این نکته است که دین‌داری با اغلب مؤلفه‌های سبک زندگی، رضایت و شادکامی، هم‌چنین افزایش مشارکت کلامی، کاهش پرخاشگری و تعارض و اختلافات زناشویی، هیجانات و عواطف مثبت، مهربانی اعتماد به نفس رابطه دارد (۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱).

مذهب یکی از عوامل تأثیرگذار بر بهداشت روانی افراد است (۴۲). کوئینگ (۴۳) بیان می‌کند مذهب بر کیفیت زندگی افراد تأثیر می‌گذارد و سلامت ذهنی و بهزیستی آن‌ها را افزایش می‌دهد. نگرش‌ها و اعمال مذهبی، زندگی افراد را معنادار می‌کنند و برخی اعمال از جمله عبادت خداوند و توکل به خدا در شرایط بحرانی، سبب آرامش درونی و امیدواری در افراد می‌شود (۴۴). امیدوار بودن و توکل کردن به خداوند و احساس تعلق داشتن به نیروی برتر سبب می‌شود افراد در مواجهه با رویدادهای آسیب‌رسان و شرایط مشکل‌زا فشار کمتری را تحمل کنند (۴۵).

تحقیقات انجام شده در خصوص خانواده تا سال ۱۹۷۰ حول محور طلاق، و اثرات روانی و اجتماعی آن بر روی اعضای خانواده بوده است که در این پژوهش‌ها دین به عنوان یکی از عوامل مهم در پیشگیری از طلاق و اثرات روانی و اجتماعی بوده است. بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهند که انجام اعمال دینی از جمله رفتن به کلیسا، بیش از دیگر متغیرهای مورد بررسی، رضایت‌مندی از ازدواج را پیش‌بینی می‌کنند (۴۶). دین، می‌تواند بخشی اساسی از روابط زناشویی زوجین زیادی باشد و ممکن است ثبات و دوام زناشویی آن‌ها را در طول کل دوره زندگی را تحت تأثیر قرار دهد (۴۷). ماهونی (۴۱) بیان می‌کند دین‌داری و فعالیت‌های مذهبی و معنوی، می‌تواند یک منبع قدرت و اطمینان بخش برای اعضای خانواده باشد. دین‌داری و تعهد دینی، به رضایت زناشویی زوجین کمک می‌کند و تعهد و عمل به فریضه‌های دینی برای زندگی شاد داشتن کمک شایانی است (۴۸). زوج‌های دین‌دار، نگرش منفی نسبت به طلاق دارند و حاضرند برای حفظ و تداوم رابطه زناشویی خود، تمام تلاش خود را بکنند (۴۹). افراد دین‌دار، در زندگی زناشویی پرخاشگری کمتری از خود بروز می‌دهند (۵۰). اثرات دین‌داری بر رضایت زناشویی ممکن است در زن و مرد متفاوت باشد. برای مثال، بیان شده تأثیر مثبت دین‌داری در مردان، بیشتر از زنان است و زنانی که شوهران‌شان دین‌دار هستند نسبت به مردانی که همسران‌شان دین‌دار می‌باشند، دارای رضایت از زندگی بیشتری هستند (۵۱). افراد دین‌دار، احساسات جنسی یکدیگر را بهتر درک می‌کنند. تقدس جنسیت در دین، باعث تسهیل رضایت جنسی در زوجین می‌شود (۵۴).

در جستجوی سایت‌های علمی و موتورهای جستجوگر تحقیقی با عنوان پژوهش حاضر در جامعه آماری و شهر مورد بررسی یافت نشد، هم‌چنین در پژوهش‌های قبلی از مدل‌یابی معادلات ساختاری برای تجزیه و

معنوی از جمله باورهای ضد طلاق و اعتقاد به این که خدا حامی زندگی زناشویی است ازدواج را تحت تاثیر قرار می دهد (۲۱). مرور جدید روی ۹۴ تحقیق متمرکز بر رابطه بی دینی به عنوان اعتقادی سازمان یافته همراه با مجموعه ای از آیین ها و اعمال تعریف شده است که تعیین کننده شیوه پاسخ دهی افراد به تجارب زندگی است (۳۲).

روش پژوهش و ابزار پژوهش

روش از نوع پیمایشی با طرح تحقیق مقطعی و همبستگی می باشد. در تحقیق پیمایشی از نوع مقطعی، به منظور توصیف جامعه ای که نمونه از آن انتخاب شده است، اطلاعات در مقطع زمانی معینی از نمونه جمع آوری می شود. در این پژوهش، از پرسشنامه های استاندارد دین داری و رضایت زناشویی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش، شامل تمامی دانشجویان زن متاهل مشغول به تحصیل در مقطع کارشناسی دانشگاه پیام نور مرکز گنبد کاووس مشغول به تحصیل بودند (۴۰۰ نفر). حجم نمونه آماری این پژوهش از طریق فرمول قشر بندی شده کوکران $N = Z^2 P(1-P)/d^2$ فرمول حجم نمونه در مطالعات همبستگی که در آن $\alpha = 0/05$ ، $d = 0/07$ ، $p = 0/5$ بر اساس رفتار پرخطر در نظر گرفته شد (سرمد و دیگران، ۱۳۹۸). با توجه به در نظر گرفتن پاره ای از ویژگی ها مثل همگنی جمعیت و میزان خطای نمونه گیری (۶) حجم نمونه (۲۰۰ نفر) بدست آمد. برای انجام نمونه گیری از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شده است. ابزار جمع آوری اطلاعات: پرسشنامه این تحقیق شامل اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه دینداری و رضایت زناشویی می باشد.

ابزار پژوهش

آزمون معبد: این آزمون توسط گلزاری (۷) و برای سنجش عمل به باورهای دینی تهیه شده است و دارای ۲۵ آیتم می باشد. مواد آزمون در سه حوزه عمل به مستحبات، انجام واجبات و دوری از محرمات، در نظر گرفتن مذهب در تصمیم گیری ها و انتخاب های زندگی و جنبه های اجتماعی مذهب قرار دارد. این آزمون بر روی ۸۹۴ دانشجو و ۵۲ جوان زندانی (۲۵ دختر و ۲۵ پسر) جمعاً ۹۴۷ نفر اجرا شده است. پایایی این آزمون از طریق بازآزمایی و دو نیمه کردن به ترتیب ۰/۷۶ و ۰/۹۱ به دست آمده است. هم چنین ضریب آلفای کرونباخ این آزمون ۰/۹۴ می باشد. اعتبار وابسته به ملاک این آزمون از طریق مقایسه افراد مذهبی و غیر مذهبی با ضریب اعتبار ۰/۸۴ و ۰/۷۸ به دست آمده است (۷) به نقل از نجفی، احدی و دلاور (۸). پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ^۱: اولسون و دیگران (۹) از این پرسشنامه برای بررسی رضایت زناشویی استفاده نموده اند و معتقدند که این مقیاس مربوط می شود به تغییراتی که در طول دوره حیات آدمی رخ می دهد و هم چنین حساس است که به تغییراتی که در خانواده به وجود می آید. این پرسشنامه دارای ۴۷ سوال است که در یک مقیاس ۵ درجه ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف نمره گذاری می گردد. سلیمانیان (۱۰) اعتبار این پرسشنامه را بر روی یک نمونه ۱۱۰ نفری

تحلیل متغیرهای پژوهش استفاده نشده بود و غالباً با آزمون های همبستگی مورد مطالعه قرار گرفته بودند. لذا با توجه به آن چه گفته شد سوال اصلی تحقیق این است: آیا دین داری می تواند بر ارزش خوبی در مدل یابی معادلات ساختاری برای رضایت زناشویی ارائه نماید؟

عامل مهمی که کیفیت زندگی زناشویی را تحت تاثیر قرار می دهد سیستم ارزشی و اعتقادی همسران است. تشابه و تفاوت باورها و ارزش های زوج، پویایی زندگی را تحت تاثیر قرار می دهد، زیرا مذهب یک سیستم اطلاعاتی است برای زندگی هدفمند اطلاعات و دانش فراهم می کند. در خصوص متغیر دین داری و رضایت زناشویی می توان گفت با توجه به پژوهش مولینز، پرویت و بریکت و هاریسون (۳۷)، جعفری، حیدری، فتحی اقدام و قربانی (۵۶)، دولاهیت (۵۷)، اسپرچام، مارشال، هاریس و لی (۵۸)، کال و هیتون (۳۱) به نقل از رسولی و همکار (۴۰) دین موجب افزایش رضایت مندی زناشویی، کاهش و حل تعارضات زوجی می شود. این که چگونه مذهب، ازدواج و رابطه زناشویی را تحت تاثیر قرار می دهد می توان به پژوهش مارکس (۲۰۰۶) به نقل از لو (۵۵) اشاره کرد که با مطالعه کیفی در این زمینه کم مذهبی بیشترین تاثیر منفی را روی پایداری ازدواج دارد (۳۱). مذهبی بودن کارکرد ازدواجی را تسهیل کرده و خطر طلاق را کاهش می دهد (۵۹). نتایج یک تحقیق بر روی ۴۵۸۷ زوجی که در تحقیق ملی خانواده و خانه داری شرکت کرده بودند نشان داد که فراوانی حضور که در مراسم مذهبی بیشترین تاثیر را روی پایداری ازدواج دارد (۳۱). برای چگونگی تاثیر مذهب در زندگی دیدگاه های مختلفی ارائه شده است این دیدگاه معتقد است که مذهب به سه طریق در جریان مقابله با فشارهای گوناگون روانی و محیطی تاثیر گذار است اول این که به عنوان بخشی از فرآیند مقابله تلقی شده و بر چگونگی ارزیابی فرد تاثیر می گذارد. دوم آن که می تواند در فرآیند مقابله مداخله کند، بدین طریق که مجدد از مشکل یاری می کند و در نهایت مذهب می تواند روی نتایج و پیامدهای زندگی تاثیر بگذارد (۸۹).

گلین (۶۰) عنوان کرد، کسانی که برای مدت طولانی با هم زندگی می کنند، دین را به عنوان مهم ترین عامل رضایت مندی در ازدواج تلقی می کنند. پس دین داری رابطه مستقیمی با رضایت زناشویی دارد و همان طور که ماهونی (۴۱) اشاره کرد، تعداد برخوردها و خشونت فیزیکی، با فعالیت ها در ارتباط هستند، باتلر (۵۲) نشان دادند که عبادت و نیایش، موجب همدلی، درک، تعهد، انعطاف پذیری در روابط، احساس مسئولیت پذیری و استفاده از فن خودمداخله ای برای حل تعارض می شود، کاسینسکی (۵۳) بیان کرد که فعالیت های معنوی مثل دعا کردن، می تواند به زوج ها کمک کنند تا به نیازهای دیگران بیشتر فکر کنند، با محبت تر و بخشاینده تر باشند، با احترام بیشتری با یکدیگر برخورد کنند و به حل تعارض بپردازند که این موارد با بعد مناسکی دین داری هم پوشانی دارند.

با توجه به چند بعدی بودن دین اسلام و توجه به همه ویژگی های انسان می توان گفت که دین داری می تواند تداوم و ثبات رابطه را تحت تاثیر این مولفه که ناشی از مذهب است افزایش دهد. باورهای

¹ -Enrich

آمد. ضمناً سوالات ۱-۲-۳-۵-۷-۹-۱۰-۱۷-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۴۳-۴۴-۳۶-۳۴-۳۳ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند.

۹۳٪ گزارش کرده است. به منظور اعتبار این پرسشنامه در تحقیق سلیمانیان و محمدی (۱۱) با استفاده از روش آلفای کرانباخ روی نمونه ۵۰ نفری ۸۱٪ بدست آمد. در این پژوهش آلفای کرانباخ ۶۶٪ بدست

جدول ۱- پایایی متغیرهای تحقیق

پرسشنامه	تعداد سوالات	آلفای کرانباخ
دین‌داری	۲۵	۰/۸۷
رضایت‌زنانشویی	۴۷	۰/۹۱

یافته‌های پژوهش

(۳/۴۸) را دارا است. از طرفی میانگین شاخص‌های (عمل به مستحبات و تصمیم‌گیری و انتخاب افراد) در حد متوسط (نمره ۲/۵) می‌باشند.

همان‌طور که در جدول ۲ دیده می‌شود میانگین مولفه‌های (عمل به واجبات و فعالیت‌های مذهبی) از حد متوسط (نمره ۳) بالاتر می‌باشد. این نتایج نشان می‌دهد که این مولفه‌ها بیشترین تاثیر را از دین‌داری داشته‌اند و در این بین مولفه فعالیت‌های مذهبی بیشترین میانگین

جدول ۲- توزیع فراوانی پاسخگویان در مولفه‌های دین‌داری

مولفه‌های دین‌داری	انحراف استاندارد	میانگین	حداکثر	حداقل	تعداد
عمل به واجبات	۰/۶۵	۳/۰۸	۳	۱	۲۰۰
عمل به مستحبات	۰/۷۹	۲/۸۴	۳	۱	۲۰۰
فعالیت‌های مذهبی	۰/۵۳	۳/۴۸	۳	۱	۲۰۰
تصمیم‌گیری و انتخاب	۰/۴۸	۲/۳۵	۳	۱	۲۰۰

میانگین بدست آمده برای تمامی مولفه‌ها بالاتر از حد وسط بوده است. شاخص برابری نقش‌های زن و مرد بیشترین میانگین را (۳/۳۴) و مولفه موضوعات شخصیتی با میانگین (۲/۱۸) کمترین مقدار را دارا می‌باشد.

جدول ۳- توزیع فراوانی پاسخگویان در مولفه‌های رضایت‌زنانشویی

مولفه‌های رضایت‌زنانشویی	انحراف استاندارد	میانگین	حداکثر	حداقل	تعداد
پاسخ قراردادی	۰/۴۳	۲/۷۵	۲	۱	۲۰۰
رضایت‌زنانشویی	۰/۹۲	۲/۳۰	۳	۱	۲۰۰
موضوعات شخصیتی	۰/۸۵	۲/۱۸	۳	۱	۲۰۰
ارتباط زنانشویی	۰/۹۲	۲/۸۱	۳	۱	۲۰۰
حل تعارض	۰/۸۳	۲/۵۵	۳	۱	۲۰۰
مدیریت مالی	۰/۹۵	۲/۹۴	۳	۱	۲۰۰
برابری نقش‌های زن و مرد	۰/۸۵	۳/۳۴	۳	۱	۲۰۰

۲۰۰	۱	۳	۲.۴۰	۰.۶۹	فعالیت های مربوط به اوقات فراغت
۲۰۰	۱	۳	۲.۹۳	۰.۹۲	روابط جنسی
۲۰۰	۱	۳	۲.۸۶	۰.۹۲	ازدواج و بچه ها
۲۰۰	۱	۳	۲.۹۸	۰.۹۵	بستگان و دوستان
۲۰۰	۱	۳	۳.۲۴	۰.۸۹	جهت گیری عقیدتی

CFI^۲ و NFI^۳ و AGFI^۴ و GFI^۵ و IFI^۶ بین صفر و یک هستند و هر چه به یک نزدیک تر باشند، نیکویی برازش مدل با داده‌های مشاهده شده بیشتر است (۶۱).

مدل یابی معادلات ساختاری متغیر رضایت زناشویی

به منظور تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های تحقیق از روش مدل یابی معادلات ساختاری و نرم افزار لیزرل نیز استفاده شده است. شاخص‌های

جدول ۴- انواع شاخص‌های برازش مدل و مقدار مجاز آن‌ها

نام شاخص	حدمجاز
مجدور کای اسکوتر	نباید در سطح ۰.۰۵ معنی دار باشد
حاصل کای اسکوتر بر درجه آزادی	کمتر از ۳ و حتی کم تر از ۵
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد RMSEA	مقادیر کم تر از ۰.۰۵ برازش خوب مقادیر بین ۰.۰۵ و ۰.۰۸ قابل قبول مقادیر بین ۰.۰۸ و ۰.۱ متوسط مقادیر بزرگتر از ۰.۱ ضعیف
نیکویی برازش GFI	بالاتر از ۰.۹
نیکویی برازش تعدیل یافته AGFI	بالاتر از ۰.۹
شاخص برازش تطبیقی CFI	بالاتر از ۰.۹
شاخص برازش هنجار شده NFI	بالاتر از ۰.۹
شاخص برازش هنجار شده تعدیل یافته NNFI	بالاتر از ۰.۹
ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد RMSR	مقادیر نزدیک به صفر بهتر است

بار عاملی ۰.۷۴ است که نشان می‌دهد ۵۴.۷۶ درصد واریانس مشترک برآورد شده $(\frac{۵۴}{۷۶} \% = ۰.۷۴)$ در این متغیر از سوی عامل دین‌داری تعیین می‌شود.

با توجه به نمودار ۱ می‌توان بارهای عاملی هر یک از سوالات تحقیق را مشاهده نمود، اکثر متغیرها، همبستگی بالایی را با سازه مربوط به خود نشان می‌دهند. عمل به مستحبات (RR2) (۰/۳۴) و تصمیم‌گیری و انتخاب (RR4) (۰.۳۶) در مقایسه با سایر متغیرها از همبستگی پایین‌تری برخوردار است. هم‌چنین متغیر عمل به واجبات (RR1) دارای

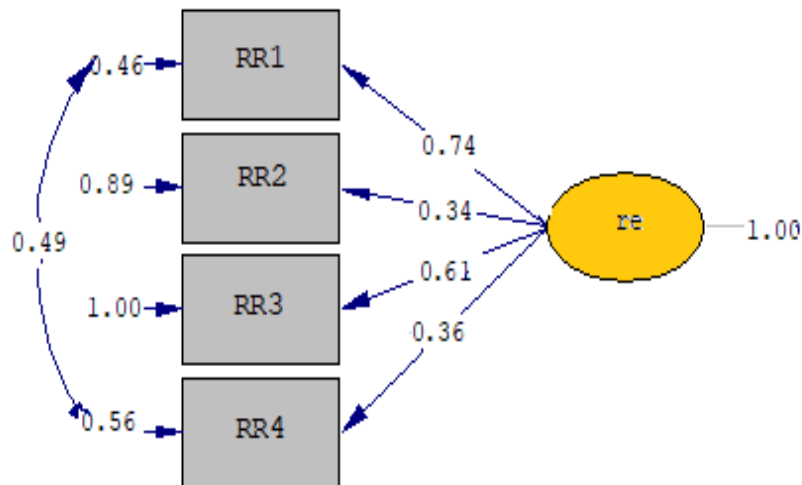
5. Goodness of fit index
6. Incremental Fit Index

2. Comparative Fit Index
3. Normal Fix Index
4. Adjusted Goodness of Fit

جدول ۵- علائم اختصاری به کار رفته در مدل

ردیف	نوع متغیر	عنوان متغیر	شاخص	علامت مختصر
۱			پاسخ قراردادی	S1
			رضایت زناشویی	S2
			موضوعات شخصیتی	S3
	وابسته	رضایت زناشویی	ارتباط زناشویی	S4
			حل تعارض	S5
			مدیریت مالی	S6
			برابری نقش‌های زن و مرد	S7
			فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت	S8
			روابط جنسی	S9
			ازدواج و بچه‌ها	S10
			بستگان و دوستان	S11
	مستقل	دین‌داری	جهت‌گیری عقیدتی	S12
			رضایت زناشویی	MS
			عمل به واجبات	RR1
			عمل به مستحبات	RR2
			فعالیت‌های مذهبی	RR3
			تصمیم‌گیری و انتخاب	RR4
			دین‌داری	RE

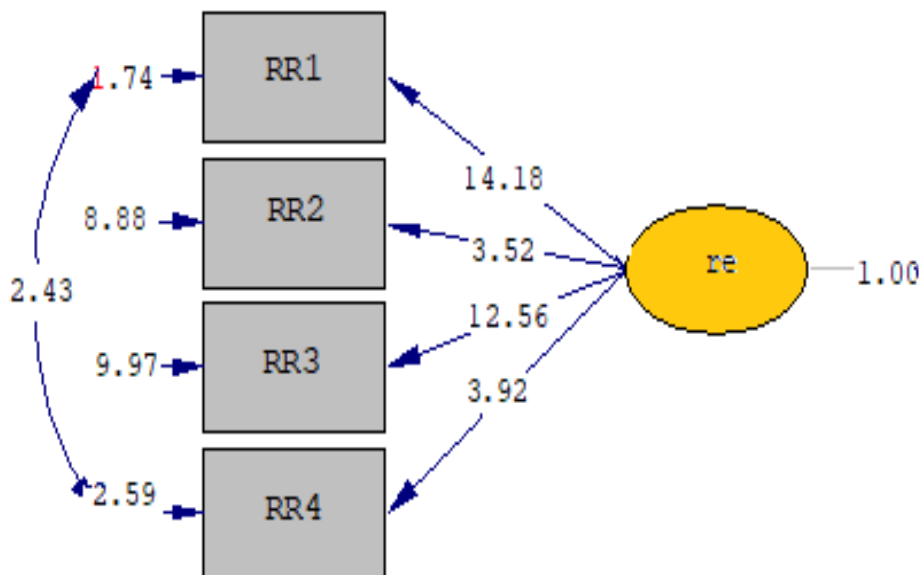

Chi-Square=73.34, df=24, P-value=0.00000, RMSEA=0.013

نمودار ۱- مدل اندازه‌گیری متغیر مستقل در حالت تخمین است

است: با توجه به نمودار ۲ مشاهده می‌شود که مقادیر معنی‌داری برای تمامی شاخص‌ها بیشتر از ۱.۹۶ می‌باشد و در نتیجه این شاخص‌ها معنادار هستند.

نمودار ۲ مدل اندازه‌گیری کل پرسشنامه را در حالت معناداری نشان می‌دهد. همان گونه که در این شکل مشخص است، تمامی ضرایب بدست آمده از گویه‌ها معنادار شده‌اند. مقادیر آماره T بزرگتر از ۱/۹۶ یا کوچکتر از ۱/۹۶- نشان‌دهنده معناداری بودن روابط در سطح ۰/۰۵

Chi-Square=73.34, df=24, P-value=0.00000, RMSEA=0.013

نمودار ۲- مدل اندازه‌گیری متغیر مستقل در حالت معناداری

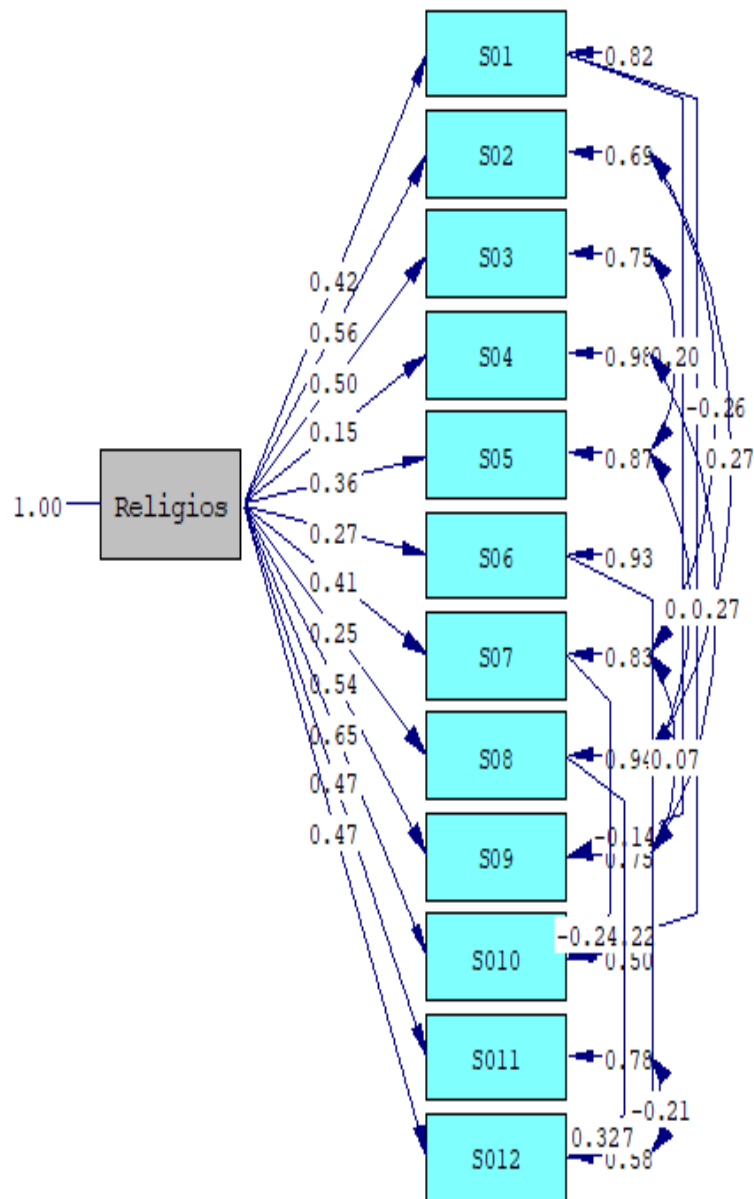
مدل‌یابی معادلات ساختاری متغیر رضایت‌ناشویی (با متغیر دین‌داری)

متغیر سلامت اجتماعی با تمامی مولفه‌های رضایت‌ناشویی ارتباط مستقیم و مثبت دارد. به عبارتی مقدار ضریب معناداری بالاتر از عدد ۱.۹۶ می‌باشد. متغیر دین‌داری با تمامی مولفه‌های رضایت‌ناشویی ارتباط مثبت و معناداری را دارد به غیر از سه مولفه‌ناشویی، مدیریت مالی و فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت که با توجه به پایین بودن مقدار معناداری از حد استاندارد تعریف شده (پایین‌تر بودن از ۱.۹۶) رابطه معناداری مشاهده نگردید.

الگوی روابط علی در مدل معادله ساختاری اثرگذاری متغیر دین‌داری در مؤلفه‌های رضایت‌ناشویی در دانشجویان پیام نور گنبدکاووس مبتنی بر نرم افزار معادلات ساختاری لیزرل در نمودارهای ۳، ۴، منعکس شده‌اند.

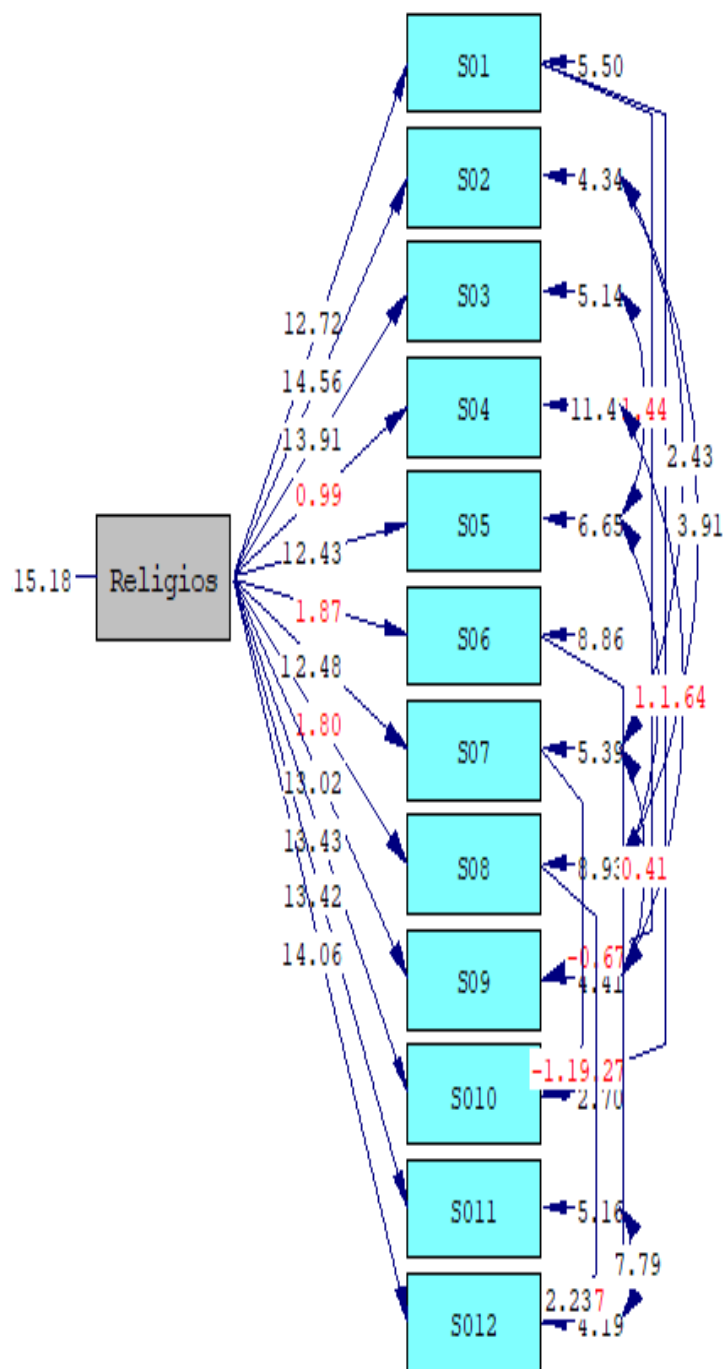
بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مدل فوق برآزش خوبی از داده‌های دنیای واقعی داشته است، یعنی این در کلیت مدل معادله ساختاری، تأثیر متغیر دین‌داری در مؤلفه‌های رضایت‌زندگی دانشجویان پیام نور گنبدکاووس تأیید شده و برآزش معنی‌دار دارد.

میزان اثرگذاری مستقیم متغیر دین‌داری بر اساس خروجی نرم افزار به شرح ذیل ارائه می‌شود. همان‌طور که در جدول شماره ۴ دیده می‌شود

Chi-Square=47.79, df=21, P-value=0.71128, RMSEA=0.032

نمودار ۳- نمودار استاندارد نرم افزار و سنجش اثرات متغیر مستقل دین‌داری بر مولفه‌های متغیر وابسته

Chi-Square=47.79, df=21, P-value=0.71128, RMSEA=0.032

نمودار ۴- نمودار معناداری نرم افزار و سنجش اثرات متغیر مستقل دین‌داری بر مولفه‌های متغیر وابسته

جدول ۶- میزان شاخص‌های برازش مدل اثر متغیر دین‌داری بر روی رضایت‌زنانشویی

مغز مستقل	دین‌داری	فرضیه	ضریب استاندارد	مقدار تی	نتیجه فرضیه
	۱	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "رضایت‌زنانشویی" دارد.	۰.۵۶	۱۴.۵۶	تایید
	۲	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "موضوعات شخصیتی" دارد.	۰.۵۰	۱۳.۹۱	تایید
	۳	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "ارتباط‌زنانشویی" دارد.	۰.۱۵	۰.۹۹	عدم تایید
	۴	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "حل تعارض" دارد.	۰.۳۶	۱۲.۴۳	تایید
	۵	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "مدیریت مالی" دارد.	۰.۲۷	۱.۸۷	عدم تایید
	۶	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "برابری نقش‌ها" دارد.	۰.۴۱	۱۲.۴۸	تایید
	۷	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "فعالیت‌های اوقات فراغت" دارد.	۰.۲۵	۱.۸۰	عدم تایید
	۸	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "روابط جنسی" دارد.	۰.۵۴	۱۳.۰۲	تایید
	۹	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "ازدواج و بچه‌ها" دارد.	۰.۶۵	۱۳.۴۳	تایید
	۱۰	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "روابط بستگان و دوستان" دارد.	۰.۴۷	۱۳.۴۲	تایید
	۱۱	دین‌داری تأثیر معنی‌داری بر روی "جهت‌گیری عقیدتی" دارد.	۰.۴۷	۱۴.۰۶	تایید

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش با هدف مدل‌یابی معادلات ساختاری دین‌داری و رضایت‌زنانشویی صورت یافته. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دوره کارشناسی متاهل (زن) که در دانشگاه پیام نور مرکز گنبد مشغول به تحصیل بودند به تعداد ۴۰۰ نفر از این تعداد با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه ۲۰۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. روش تحقیق توصیفی و همبستگی است ابزار پژوهش پرسشنامه‌های استاندارد دین‌داری گلزاری و رضایت‌زنانشویی انریچ است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از معادلات ساختاری استفاده شده است.

مدل‌یابی معادلات ساختاری متغیر رضایت‌زنانشویی (با متغیر دین‌داری): در کلیت مدل معادله ساختاری، تأثیر متغیرهای دین‌داری در مؤلفه‌های رضایت‌زنانشویی دانشجویان پیام نور گنبد کاووس تأیید شده و برازش معنی‌دار دارد. میزان اثرگذاری مستقیم هر یک از ابعاد دو متغیر دین‌داری و رضایت‌زنانشویی بر اساس خروجی نرم افزار به این شرح ارائه می‌شود:

بین عمل به واجبات، فعالیت‌های مذهبی، تصمیم‌گیری و اجتناب و رضایت‌زنانشویی رابطه وجود دارد. از طرفی تأثیر این رابطه به صورت مثبت و مستقیم می‌باشد. نتایج با تحقیق ناصری و ناصری (۱۷)، مرادی و مدنی (۱۸)، مدنی و مرادی (۲۰)، جمعه‌نیا و همکاران (۲۱)، یعقوبی‌سربالا و همکاران (۲۲)، اتابک (۲۴)، ترقی‌جاه و همکاران (۲۵)، صدیقی و همکاران (۲۶)، خوش‌فر و همکار (۲۷)، محمدی و همکاران (۲۸)، ربانی و همکار (۲۹)، حاتمی و همکاران (۳۰)، مشیریان‌فراهی و همکاران (۳۲)، رسولی و همکار (۴۰)، روحانی و همکار (۴۳)، خدایاری و همکاران (۴۴)، نیکویی و همکار (۴۵)، کایا و همکاران (۴۶)،

روس و همکاران (۵۱)، آمان و همکاران (۴۸)، وانگ و همکاران (۴۷)، پادگت و همکاران (۴۷)، لوناردت و همکاران (۵۴)، اوستین و همکاران (۴۹)، اگریا و همکار (۵۰)، حبیب و همکاران (۴۸)، ینی‌اراس و همکار (۴۹)، کریس و همکاران (۷۰)، کیم و همکاران (۷۱)، ماهونی (۴۱)، اورتینکال و همکار (۷۶)، هانلر و همکار (۸۳)، دولاهیت (۵۷)، کیم و دیگران (۳۹)، شرکات (۷۹)، ماهونی و دیگران (۷۲)، مارش و همکار (۷۴)، مولینز و همکاران (۳۷)، سولیوان (۷۵)، کال و همکار (۳۱)، پولوما و همکار (۷۷)، مارگارت و همکاران (۷۸)، اینگلهارت (۷۳)، الیسون و همکاران (۸۰)، هم‌خوان است و با تحقیق فولس و همکاران (۸۱)، بوم‌هوف و همکار (۸۲) هم‌خوان نیست.

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت: دین‌داری به عنوان جستجوی شخصی یا گروهی تقدس که در یک بافت مقدس سنتی ظاهر می‌شود، در نظر گرفته شده است (۳۳) که چنین تعریفی تفاوت مفهومی بین دو سازه معنویت و دین‌داری را روشن می‌کند، چرا که معنویت تجربه کاملاً شخصی مقدس است، در حالی که دین بیشتر شامل کیفیاتی است که به بافت دینی سنتی فرد اشاره می‌کند (۳۴). اعتقاد بر این است که هر دو سازه، یعنی دین‌داری و معنویت جزء عوامل اجتماعی و روان‌شناختی مهم در زندگی انسان‌ها هستند (۳۵). دین در اغلب موارد نقشی میانجی دارد و در چنین شرایطی بر فرآیندهای فکری و ارزیابی رویدادهای روزمره فرد تأثیر می‌گذارد، به طوری که برخی پژوهشگران بر این باورند که به کمک باورهای دینی مقابله با هیجان‌ها و شرایط اجتماعی تسهیل می‌گردد (۸۴). بر اساس نظریه‌های بسیاری از جامعه‌شناسان از جمله وبر، زیمل، گیدنز و بردیو، و بر خلاف نظر

عنوان عاملی در راه جلوگیری از طلاق اشاره می‌کند. به نظر او افرادی که ایمان مذهبی دارند، کمتر به طلاق روی می‌آورند تا آنان که چنین ایمانی ندارند. با تضعیف ایمان و عدم پای‌بندی‌های مذهبی در اکثریت افراد و تغییر ارزش‌ها میزان طلاق در جامعه افزایش می‌یابد (۸۷) نگرش مذهبی می‌تواند در ارتباط زناشویی موثر باشد، زیرا مذهب شامل رهنمودهایی برای زندگی و ارائه دهنده ما به باورها و آرزوهاست که این ویژگی‌ها می‌توانند زندگی زناشویی را متاثر سازند (۸۳). سولیوان- (۷۵) و (۸۶) در مطالعه‌ای در زمینه نقش مذهب و ازدواج در دانشگاه- های کالیفرنیا نتیجه گرفت که باورهای مذهبی بر خلاف سایر ملاک- های زود گذر، اثر طولانی‌تری در تحکیم روابط زناشویی دارد. به نظر کانگر محرومیت اقتصادی تعاملات مثبت زوجین را کاهش می‌دهد و آن‌ها را به سوی ناسازگاری و طلاق سوق می‌دهد. بنابراین توجه و هماهنگی بین نظام اعتقادی و ارزش‌های معنوی زوجین می‌تواند به عنوان یکی از عوامل اثر گذار در تداوم رضایت‌زناشویی موثر باشد.

دین‌داری در کسب رضایت‌زناشویی در بین زوجین، دارا بودن گرایش و عواطف دینی همسان و هماهنگ بین زوجین است که این توافق به سهم خود می‌تواند هماهنگی عاطفی را یکی از موارد مهم و اساسی در رضایت زناشویی زوجین است، به وجود آورد. عامل دیگری که پس از گرایش عواطف دینی، توانایی پیش‌بینی رضایت‌زناشویی را دارد، باور دینی است. باور دینی مشترک و همسان بین زوجین که به باورهای دینی و وجود توافقات شناختی بین زوجین منجر شود، می‌تواند به رضایت‌زناشویی بیشتر منتهی گردد. التزام به وظایف دینی و انجام مشترک مناسک مذهبی گوناگون نظیر سوگواری‌های مذهبی، زیارت مقابر ائمه و امام زاده‌ها در کشور ما نیز که اکثر خانواده‌ها دارای فرهنگ دینی هستند یاری‌رسان است، وجود هر چه بیشتر مشترکات مذهبی، می‌تواند منجر به رضایت‌زناشویی بیشتر گردد. آنچه از مرور نتایج اکثر مطالعات بر می‌آید دین‌داری و وجود مفاهیم مشترک دینی بین زوجین به عنوان تسهیل‌کننده، ایجاد‌کننده تفاهم و حل تعارض‌ها در روابط درون خانوادگی همانند کاتالیزور عمل می‌نماید (۱۶).

محدودیت‌های پژوهش: این پژوهش فقط روی دانشجویان زن دانشگاه پیام نور انجام شده و قابلیت تعمیم به سایر افراد را ندارد بنابراین پیشنهاد می‌شود در سایر گروه‌ها این پژوهش انجام گیرد. پیشنهادت کاربردی: با وجود رابطه معنی‌دار بین دین‌داری با رضایت زناشویی در این پژوهش به جهت بالا بردن رضایت زناشویی بهتر است به اهمیت دین‌داری در کتاب‌های درسی آموزش و پرورش و دانشگاه بیشتر پرداخته شود. پیشنهاد می‌گردد پژوهشگران بعدی سایر متغیرهای دیگری که روی رضایت زناشویی اثرگذرانند شناسایی و بررسی نمایند.

ملاحظات اخلاقی

تمام شرکت‌کنندگان با رضایت خود در پژوهش شرکت داشتند و محققان به آن‌ها اطمینان دادند که نتایج تحقیق محرمانه خواهد بود.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، در اولویت بودن سلامت روان‌شناختی شرکت‌کنندگان، امانت‌داری، دقت در استناددهی، قدردانی

مارکس، امروزه تنها عامل اقتصادی نمی‌تواند تعیین‌کننده شیوه زندگی افراد باشد، بلکه عوامل دیگر از جمله سرمایه‌های مذهبی در سبک زندگی انسان مؤثرند (۸۵). پژوهش‌گران بر این باورند که ارزش‌های دینی، دارای قدرت پیش‌بینی و به عنوان یک عامل اصلی و کلیدی در افزایش تعهد زناشویی هستند (۳۶).

پژوهش‌های متعددی موید این نکته است که دین‌داری با اغلب مؤلفه‌های سبک زندگی، رضایت و شادکامی، هم‌چنین افزایش مشارکت کلامی، کاهش پرخاشگری و تعارض و اختلافات زناشویی، هیجانات و عواطف مثبت، مهربانی اعتماد به نفس رابطه دارد (۳۸، ۳۷، و ۳۹). در حیطه نظری این مقاله را می‌توان قدمی هر چند کوچک و مقدماتی در جهت گسترش دانش وجود و روشن کردن نقش دین‌داری بر رضایت‌زناشویی دانست. در عرصه عمل، یافته‌های این پژوهش می‌تواند اطلاعات مهمی برای روانشناسان و مشاوران و هم‌چنین نهادهای مذهبی و دست‌اندرکاران سیاست‌گذاری سلامت جامعه لحاظ نمایند و بتوانند باعث تداوم روابط زوجی گردند.

دین موجب افزایش رضایت‌مندی زناشویی، کاهش و حل تعارضات زوجی می‌شود، هم‌ساز است؛ اما جهت توضیح این که چگونه مذهب، ازدواج و رابطه زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد می‌توان گفت دین به عنوان نظام اعتقادی سازمان‌یافته همراه با مجموعه‌ای از آیین‌ها و اعمال تعریف شده است که تعیین‌کننده شیوه پاسخ‌دهی افراد به تجارب زندگی است (۳۲). به‌طور سنتی، مذهبی بودن به‌عنوان یک مانع طلاق در نظر گرفته شده است (۳۱). همه مذاهب پیروان خود را در مورد ازدواج و طلاق راهنمایی می‌کنند. یک مرور جدید روی ۹۴ تحقیق متمرکز بر رابطه میان مذهب و ازدواج نشان می‌دهد که مذهبی بودن کارکرد ازدواج را تسهیل می‌کند و خطر طلاق را کاهش می‌دهد (۲۱). نتایج یک تحقیق که بر روی ۴۵۸۷ زوجی که در تحقیق شرکت کرده بودند نشان داد که فراوانی حضور در مراسم مذهبی بیشترین تأثیر را روی پایداری ازدواج دارد. اگر زن و شوهر به طور مرتب با همدیگر در کلیسا شرکت داشته باشند احتمال طلاق آن‌ها کمتر از زمانی است که تنها به کلیسا رفته یا به ندرت بروند و یا اصلاً نروند (۳۱). گمان می‌رود حضور مشترک و مکرر در کلیسا باعث درونی‌سازی هنجارها شده و رفتارهای مشکل‌زای ازدواج را کاهش داده و خطر طلاق را کاهش می‌دهد (۸۸). هم‌چنین هماهنگی ارزشی و عقیدتی بین زوج تأثیر بسزایی در رضایت و سازگاری آنان دارد. جهت‌گیری مذهبی مشترک موجب شکل داده شدن شبکه‌های اجتماعی می‌گردد که آن نیز به نوبه خود مدت زمان سپری شده زوجین با یکدیگر را افزایش داده و حمایت‌هایی را برای آنان فراهم می‌سازد که باعث افزایش رضایت زناشویی می‌گردد.

با توجه به پرننگ بودن ارزش‌ها و باورهای دینی در فرهنگ ما و نقش آن در رضایت‌زناشویی، با توجه به افزایش تغییرات فرهنگی و اجتماعی در حوزه‌های مختلف از جمله خانواده و به‌طور سنتی، مذهبی بودن به عنوان یک مانع طلاق در نظر گرفته شده است (۳۱). همه مذاهب پیروان خود را در مورد ازدواج و طلاق راهنمایی می‌کنند و هیچ مذهبی طلاق را ترغیب نمی‌کند. اودری (۸۷) کاهش پای‌بندی به ارزش‌های مذهبی و دینی را در افزایش طلاق موثر می‌داند و به نقش دین به

غلامرضا خوش فر، فاطمه بای و علیرضا قربانی سهم برابر در نگارش مقاله دارند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی شرکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

References

1. Sanai Zakir, B., and Bagherenjad, R. (1378). Investigating marital infidelity in couples who tend to divorce, *Journal of Knowledge and Research in Psychology*, 15(3): 61-78.
2. Bradbury TN, Finchman FD, Beach SR. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage & Family*. 62: 964-80.
3. Nazari, A. M. (1386). Basics of couple therapy and family therapy, Science publication, first edition.
4. VanDenBerghe, E. (2000). The enduring, happy marriage: Findings and implications from research. *Strengthening our families*, 16-28.
5. Sarmad, Z., Barzegan, A., and Hejazi, E. (2018) *Research Methods in Behavioral Sciences*, Tehran, Age Publishing House.
6. Devas, D. (2014) *Research design in social research*, translated by Hoshang Naybi, third edition, Tehran: Age publishing house.
7. Golzari, M. (1379). Constructing a scale to measure the characteristics of religious people and the relationship between these characteristics and their mental health, doctoral dissertation, Allameh Tabatabaie University, Tehran.
8. Najafi, M., Ahadi, H., Delavar, A. (2015). Investigating the relationship between family effectiveness and religiosity with identity crisis. *Daneshvar Behavaret Magazine*, 13 (16): 17-26.
9. Olson, D. H., Fournier, D. G., & Druckman, J. M. (1987). *PREPARE-ENRICH counselors manual* (Rev. ed.). Minneapolis, MN: PREPARE-ENRICH Inc.
10. Suleimani, A.A. (1373). Investigating the impact of illogical thoughts (based on cognitive approach) on marital satisfaction, Master's thesis, Tarbiat Moalem University.
11. Suleimani, A. A., and Mohammadi, A. (1388). Investigating the relationship between emotional intelligence and marital satisfaction, *Tarbiat Research Journal*, 5 (19): 131-150.
12. Nunes, C., Martins, C., Leal, A., Pechorro, P., Ferreira, L. I., & Ayala-Nunes, L. (2022). The ENRICH Marital Satisfaction (EMS) Scale: A psychometric study in a sample of portuguese parents. *Social Sciences*. 11(3): 107.
13. Bookwala, J., Sobin, J., & Zdaniuk, B. (2005). Gender and aggression in marital

relationships: A life-span perspective. *Sex roles*, 52, 797-806.

14. Registry of Golestan, 2015.

15. Tajik, M. (2015). The family and threats of social networks, the 12th conference of Golestan New Way of Life Institute in cooperation with the Islamic Council of Gonbad and Gonbad Municipality, Gonbadkavus Irshad Hall.

16. Ghorbani, M. H., and Rahmani, E. (1401). Investigating the influence of religious attitude, personality traits and marital satisfaction in families with and without a history of infidelity in Isfahan city, *Iranian Journal of Psychology and Behavioral Sciences*, 31: 68-48.

17. Naseri, H., Naseri, Kh. (2019). The effect of religiosity on marital satisfaction (case study: couple of Ivan city), 5th International Conference on Jurisprudence and Law, Advocacy and Social Sciences, Hamedan,

18. Moradi, Z., Madani, Y. (2019). Prediction of sexual satisfaction and marital commitment based on religiosity and marital intimacy of married students of Tehran University. *Quarterly Journal of Applied Psychological Research*, 11(3): 223-241.

19. Nasr Isfahani, A., Rozkhosh, M., and Drees, P. (2017). Religiosity and life satisfaction in Iran. *Social Studies and Research in Iran*, 7(4): 627-648.

20. Madani, Y., Moradi, Z. (2018). The Perspective of Counselors and Psychotherapists about the Role of Religiosity in Couples' Sexual Satisfaction and Marital Intimacy: A Qualitative Study. *QJCR*. 17 (66) :138-159.

21. Jomenia, S., Jajermi, M., and Ghorbani, A.R. (2017). Self-compassion and religiosity

as predictors of couple relationship maintenance. *Women and Family Studies*, 6(2): 277-257.

22. Yaqoubi-Serbala, H., Fazal Elahi, S.E and Jahangirzadeh Qomi, M. R. (2017). The relationship between dimensions of religiosity and religious orientation with marital satisfaction. *Islam and Psychological Research*, 4(1): 159-182.

23. Sadeghi, M., Imni, F., and Bavozin, F. (2017). College students' life satisfaction: prediction based on religiosity, meaning in life, and cognitive flexibility, *Social Psychological Studies of Women*, 16(4): 195-222.

24. Atabak, R. (2017). The relationship between religiosity and life satisfaction among female and male students of Farhangian Yasouj University in 1396-1397. *Pouyesh in Humanities Education*, 3(7), 1-15.

25. Taraghijah, S., Bahadori Khosroshahi, J., & Khanjani, Z. (2017). The prediction of the women's marital satisfaction by their personality characteristics and religiosity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 6(2), 107-127.

26. Seddighi, A., Masoumi, A., & Shahsiah, M. (2016). An Evaluation of the Relationship between Religious Orientation and Marital Satisfaction among Couples of Qom City. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*, 22(6), 965-971.

27. Khoshfar, G., & Ilvari, M. (2015). Religiosity and Marital Adjustment; Case Study of Married Women of Gorgan Religiosity and Marital Adjustment; Case Study of Married Women of Gorgan. *Social Sciences*, 22(37): 193-227.

28. Mohammadi, B., Zahrakar, K., Davarnia, R., Shakrami, M. (2013). Examining the role

- of religiosity and its dimensions in predicting the marital commitment of North Khorasan Welfare Organization employees. *Religion and health*, 2 (1): 15-23.
29. Rabbani, R., & Beheshti, S. S. (2011). An empirical study of the relationship between religiosity and life satisfaction. *Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences*, 8(1), 79-102.
30. Hatami, H.R., Habi, M. B., Akbari, A.R. (2018). Investigating the effect of religiosity on marital life satisfaction (a study in a military organization), *Military Psychology*, 2(7): 11-22.
31. Call, V. R. A., & Heaton, T. B. (1997). Religious influence on marital stability. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 36: 382-392.
32. Zullig, Keith J., Ward, R. M., & Horn, T. (2006). The association between perceived spirituality, religiosity, and life satisfaction: The mediating role of self-rated health. *Social Indicators Research*, 79(2): 255-274.
33. Zinnbauer, B. J., & Pargament, K. I. (2005). Religiousness and spirituality. *Handbook of the psychology of religion and spirituality*, 54, 1-6.
34. Kelley, B. S. (2008). Life satisfaction, religiosity/spirituality, and the relationship with parents in adolescents and young adults: Columbia University.
35. Sawatzky, R., Ratner, Pamela A, & Chiu, L. (2005). A meta-analysis of the relationship between spirituality and quality of life. *Social indicators research*, 72(2): 153-188.
36. Rosen, N. O., Williams, L., Vannier, S. A., & Mackinnon, S. P. (2020). Sexual intimacy in first-time mothers: Associations with sexual and relationship satisfaction across three waves. *Archives of Sexual Behavior*, 49, 2849-2861.
37. Mullins, L. C., Pruett, D. & Brachett, K. (2001). Marital adjustment and religiosity: A comparison of those under age 65 with those age and older. *Journal of Social Science Research*, 2(1), 68-79.
38. Nusrati, Sh., Zulfaqari, A. (2011). The effect of religiosity on the lifestyle of Tehrani youth, *Social Research Quarterly*, 4(14): 110-117.
39. Kim, Y., Seidlitz, L., Ro, Y., Evinger, J. S., & Duberstein, P. R. (2004). Spirituality and affect: A function of changes in religious affiliation. *Personality and Individual Differences*, 37(4), 861-870.
40. Rasouli, R., Soltani Gardframarz, S. (2013). Comparison and examination of the relationship between religious orientation and the practice of religious beliefs with marital adjustment in students and students, *Journal of Family Studies*, 8 (32): 439-427.
41. Mahoney, A. (2005). Religion and conflict in marital and parent-child relationships. *Journal of social issues*, 61(4), 689-706.
42. Alterman, A. I., Cacciola, J. S., Ivey, M. A., Coviello, D. M., Lynch, K. G., Dugosh, K. L., & Habing, B. (2010). Relationship of mental health and illness in substance abuse patients. *Personality and individual differences*, 49(8), 880-884.
43. Koenig, H. G. (2004). Spirituality, wellness, and quality of life. *Sexuality. Reproduction and Menopause*, 2(2): 76-82.
44. Aliakbari Dehkordi, M., Peymanfar, E., Mohtashami, T., Borjali, A. (2015). The Comparison of Different Levels of Religious Attitude on Sense of Meaning, Loneliness

and Happiness in Life of Elderly Persons Under Cover of Social Welfare Organisation of Urmia City. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 9 (4) :297-305.

45. Yang, K. P., & Mao, X. Y. (2007). A study of nurses' spiritual intelligence: A cross-sectional questionnaire survey. *International journal of nursing studies*, 44(6): 999-1010.

46. Ghbari Bonab, B. (2002). Studies of Common Realms of Religion and Psychology. *Methodology of Social Sciences and Humanities*, 7(29), 98-109.

47. Padgett, E., Mahoney, A., Pargament, K., & DeMaris, A. (2019). Marital Sanctification and Spiritual Intimacy Predicting Married Couples' Observed Intimacy Skills across the Transition to Parenthood. *Religions*. 10(3): 1-19.

48. Aman, J., Abbas, J., Nurunnabi, M., & Bano, Sh. (2019). The relationship of religiosity and marital satisfaction: The role of religious commitment and practices on marital satisfaction among pakistani respondents. *Behavioral Sciences*. 3(9):1-13.

49. Austin, P., Macdonald, J., & MacLeod, R. (2018). Measuring spirituality and religiosity in clinical settings: a scoping review of available instruments. *Religions*. 9(3): 1-14.

50. Agbaria, Q., & Natur, N. (2018). The relationship between violence in the family and adolescent's aggression: The mediator role of self-control, social support, religiosity, and well-being. *Children and Youth Services Review*. 91: 447-456.

51. Rose, A., Anderson, Sh., Miller, R., Marks, L., Hatch, T., & Card, N. (2019). Longitudinal Test of Forgiveness and Perceived Forgiveness as Mediators between Religiosity and Marital Satisfaction in Long-

Term Marital Relationships. *Journal of Family Therapy*. 64(4): 356-374.

52. Butler, M. H. (1999). A meta-analytic update of research on the couple communication program. *American Journal of Family Therapy*, 27(3): 223-237.

53. Dudley, M. G., & Kosinski Jr, F. A. (1990). Religiosity and marital satisfaction: A research note. *Review of Religious research*, 32(1): 78-86.

54. Leonhardt, N. D., Busby, D. M., & Willoughby, B. J. (2020). Sex guilt or sanctification? The indirect role of religiosity on sexual satisfaction. *Psychology of Religion and Spirituality*, 12(2), 213.

55. Lu, Y. (2009). Religiosity and Chinese immigrants' marriage. Louisiana State University and Agricultural & Mechanical College.

56. Jafari, A., Sadri, J. and Fathi Aghdam, Q. (1388). A relationship between family efficiency and Religiosity and mental health and its comparison between male and female students. *Tazheha and Consulting research*. 22.107-115.

57. Dollahite, David C. (2005). How family religious involvement benefits adults, youth and children and strengthens families, Sutherland Institute.

58. Schramm, D. G., Marshall, J. P., Harris, V. W., & Lee, T. R. (2012). Religiosity, homogamy, and marital adjustment: An examination of newlyweds in first marriages and remarriages. *Journal of Family Issues*, 33(2), 246-268.

59. Mahoney, A., Pargament, K. I., Tarakeshwar, N., & Swank, A. B. (2008). Religion in the home in the 1980s and 1990s: a meta-analytic review and conceptual

analysis of links between religion, marriage, and parenting.

60. Glenn, N. D., & Weaver, C. N. (1979). A Note on Family Situation and Global Happiness. *Social Forces*, 57(3), 960-967.

61. Homan, H. A. (2004). Modeling of structural equations using Lisrel software. Tehran: SAMT.

62. Moshirian Farahi, S. M., Asghari Ebrahimabad, M. J., Moshirian Farahi, S. M., Razzaghi Kashani, Sh. and Tawakli, H. (2015). The relationship between religious attitude and marital satisfaction, psychological health and resilience in prison employees, *Journal of Research in Religion and Health*, 2(2): 33-24.

63. Rouhani, A., Manavipour, D. (2008). The Relationship between the Religion and Happiness & Marital Satisfaction in the IAU of Mobarekeh Branch. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 10(35), 189-206.

64. Khodayari Fard, M., Shahabi, R. and Akbari Zardkhane, S. (1386) Relationship between religious attitude and marital satisfaction in married students, *Family Research Quarterly*, 3(10): 620-611.

65. Nikoyi, M., Saif, S. (2004). Investigating the relationship between religiosity and marital satisfaction. *New Counseling Research Quarterly*, 4(13): 61-79.

66. Kaya, I., Yeniaras, V., & Kaya, O. (2021). Dimensions of religiosity, altruism and life satisfaction. *Review of Social Economy*, 79(4), 717-748.

67. Vang, Zoua M, Hou, Feng, & Elder, Katharine. (2019). Perceived religious discrimination, religiosity, and life

satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 20(6): 1913-1932 .

68. Habib, D. G., Donald, C., & Hutchinson, G. (2018). Religion and life satisfaction: A correlational study of undergraduate students in Trinidad. *Journal of religion and health*, 57(4): 1567-1580.

69. Yeniaras, V., & Akarsu, T. N. (2017). Religiosity and life satisfaction: A multi-dimensional approach. *Journal of Happiness Studies*, 18(6): 1815-1840 .

70. Kress, Victoria E., Newgent, Rebecca A., Whitlock, Janis., & Mease, L. (2015). Spirituality/religiosity, life satisfaction, and life meaning as protective factors for nonsuicidal self-injury in college students. *Journal of College Counseling*, 18(2): 160-174.

71. Kim, S., Miles-Mason, E., Kim, C. Y., & Esquivel, G. B. (2013). Religiosity/spirituality and life satisfaction in Korean American adolescents. *Psychology of Religion and Spirituality*, 5(1), 33.

72. Mahoney, A., Pargament, K. I., Jewell, T., Swank, A. B., Scott, E., Emery, E., & Rye, M. (1999). Marriage and the spiritual realm: The role of proximal and distal religious constructs in marital functioning. *Journal of family psychology*, 13(3): 321.

73. Inglehart, R. (1990). Culture shift in advanced industrial society. Princeton, NJ: Princeton university press.

74. Marsh, R., Dallos, R. (2001). Roman Catholic Couples: Wrath and Religion. *Fam Process*. 40 (3): 342-360.

75. Sullivan, T. (2001). Understanding the relationship between religiosity and marriage: An investigation of the immediate and longitudinal effects of religiosity on

newlywed couples. *Journal of Family Psychology*, 15: 610-628.

76. Orathinkal, J., & Vansteewegen, A. (2006). Religiosity and marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*, 28: 497-504.

77. Poloma, M.M. & Pendlton, B.F. (1991). Exploring neglected dimentions of religion in quality of life research. Lewiston, NY: Edwin mellon press.

78. Margaret, G. Dudley, & Frederic, A., & Konsinski, J. (1990). Religiosity and marital satisfaction: A research note. *Review of Religiosity Research*, 32(1): 78-86.

79. Sherkat, D. E. (2004). Religious intermarriage in the United States: Trends, patterns, and predictors. *Social Science Research*, 33(4), 606-625.

80. Ellison C.G, Gay D.A, Glass T.A. (1989). Dose religious commitment contribute to individual life satisfaction? *Social forces*. 68: 100 -23.

81. Pöhls, K., Schlösser, T., & Fetchenhauer, D. (2019). Non-Religious Identities and Life Satisfaction: Questioning the Universality of a Linear Link between Religiosity and Well-Being. *Journal of Happiness Studies*, 21(7):2327-2353.

82. Bomhoff, Eduard J, & Siah, Audrey Kim Lan. (2019). The relationship between income, religiosity and health: Their effects

on life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 144: 168-173 .

83. Hunler OS, Gencoz TI. (2005). The effect of religiousness on marital satisfaction: Testing the mediator role of marital problem solving between religiousness and marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*. 27 (1):123-136.

84. Diener, E., & Larsen, R. Lucas, r., & Oishi, S.(2002). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. C. r. Snyder & SJ Lopez (Eds). *Handbook of positive psychology*, 63-73.

85. Storey, J. (2016). Cultural studies about popular culture, translated by Hossein Payandeh, Tehran: Aghah Publishing.

86. Masoudi Assal, Sh., Rad, F. (2015). Investigating social factors related to marital discord in Tabriz city, *Sociological Studies*, 8 (31): 47-68.

87. Udry, R. (1971). Social control of marriage. New York, 198.

88. Amato, P. R., & Rogers, S. J. (1997). A longitudinal study of marital problems and subsequent divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 59(3): 612-624.

89. Khodayari Fard, M., Shahabi, R., Akbari Zardkhane, S. (1386) Relationship between religious attitude and marital satisfaction in married students, *Family Research Quarterly*, 3(10): 620-611.